

УДК 339.727.22

В.А. Вергун

О.А. Приятельчук

ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В ІНСТИТУЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ДЕОФШОРИЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню економічної дипломатії як одного із інститутів національного рівня, який активно взаємодіючи з подібними інститутами інших країн світового співтовариства, виконує, окрім іншого, низку функцій по деофшоризації міжнародної бізнес – діяльності, забезпечує і лобіює інтереси вітчизняних компаній і фірм у глобальному конкурентному просторі, створює позитивний імідж держави. Зазначається, що суперечливий вплив глобалізаційних процесів та їх наслідків на систему міжнародного бізнесу, зростання рівня турбулентності, невизначеності і ризиковості зовнішнього бізнес – середовища, інституціоналізація міжнародної економіки, загострення конкурентної боротьби на світовому і регіональних ринках, що супроводжуються зростанням масштабів офшорного бізнесу та урізноманітненням механізмів його функціонування, об'єктивно зумовлюють посилення ролі дипломатичних інститутів у захисті інтересів національних компаній, реалізації національних інтересів, забезпеченні прозорості і відкритості міжнародного руху капіталу у формі прямих і портфельних інвестицій, координації зусиль по деофшоризації міжнародної підприємницької діяльності. Акцентовано увагу на тому, що попри регіональні особливості та національні відмінності у теорії і практиці дипломатичної діяльності сформувалося три напрями або моделі економічної дипломатії, які активно використовуються у процесах деофшоризації міжнародного бізнесу, кожній з яких притаманні свої механізми та інструментарій. Наголошено, що для України, з достатньо високим ступенем офшоризації бізнесу, необхідна цілеспрямована, скоординована політика по деофшоризації підприємницької діяльності, створенню сприятливого інвестиційного, податкового, валютно – фінансового середовища, виважена і послідовна дипломатична підтримка вітчизняного бізнесу.*

***Ключові слова:** економічна дипломатія, бізнес – офшоринг , інституційна архітектура, деофшоризація, моделі економічної дипломатії, дипломатичні представництва, механізм деофшоризації.*

DOI 10.34079/2226-2822-2022-12-23-17-25

Масштабні процеси і темпи офшоризації міжнародної бізнес – діяльності, розширення географії і диверсифікація організаційно – правових форм офшорних компаній, кількісні і якісні зміни у їх механізмах, інститутах та інструментах регулювання, суперечливе переплетення і поєднання бізнес – офшорингу із деофшоризацією підприємницьких транзакцій органічно пов'язані із наслідками і результатами 4 –ї промислової революції, формуванням нової фінансової архітектури і зростаючою невизначеністю і ризиковістю глобального конкурентного середовища, появою нових викликів і загроз для міжнародного підприємництва. Водночас відбуваються кардинальні зміни в інституційній системі міжнародного бізнесу, посилюється роль різнорівневих регуляторних інститутів офшорного бізнесу, розширюються їх функції у процесах деофшоризації

Офшорний бізнес як достатньо ефективний інструмент фіскальної оптимізації, пільгового оподаткування, міжнародного руху капіталу хоч і не є чимось новим у міжнародній економіці, проте у першій чверті XXI ст. він отримує нові виміри, нові базові характеристики і моделі, нові імперативи свого подальшого розвитку.

Економічна глобалізація, інформаційно-технологічна революція, нівелювавши практично усі транскордонні бар'єри на шляху міжнародного руху капіталу, формує для компаній нові можливості офшоризації бізнесових оборудок, створює їм додаткові конкурентні переваги. Проте, вона водночас породжує достатньо гострі конфлікти державних і корпоративних інтересів, що, у свою чергу, сприяє посиленню процесів деофшоризації, формуванню відповідних національних і наднаціональних регуляторних інституцій, впровадження державами низки активних заходів по деофшоризації з метою подолання негативних явищ і загроз національній безпеці у податковій, валютно-фінансовій, інвестиційній та інших сферах міжнародного бізнесу.

Складовою інституційної архітектури міжнародного бізнес-офшорингу, процесу деофшоризації бізнесу та його механізму виступає економічна дипломатія з притаманним їй інструментарієм. Економічна дипломатія як органічна, невід'ємна складова зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності держави, дипломатичної служби в цілому, як багатогранна діяльність, яка в сучасних умовах розвивається на двосторонній і багатосторонній основі й функціонує на мега-, макро-, мезо- та мікрорівнях, відповідно віддзеркалюючи інтереси міжнародних економічних і валютно-фінансових організацій, регіонів, держав, галузей національної економіки, транснаціональних корпорацій, господарських об'єднань, підприємств, відіграє важливу роль у політичному, організаційно-технічному, інформаційному забезпеченні зовнішньоторговельних, інвестиційних транзакцій, ефективній реалізації зовнішньоекономічних контрактів, її «головним завданням виступає забезпечення національних економічних інтересів на міжнародній арені» (Фліссак, 2016).

Її функціями як інструменту процесу деофшоризації бізнесу, реалізації національних економічних (торговельних, інвестиційних, фінансово-кредитних та ін.) інтересів на зовнішніх конкурентних ринках є: представницька, інформаційно-аналітична, організаційна, комунікативна, превентивна, стимулююча. Кожна з них виконується її суб'єктами (переважно юридичними і почасти фізичними особами), повноважними представниками держави (дипломатами) при допомозі різноманітних методів та засобів.

Вона зорієнтована на реалізацію зовнішньоторговельних зв'язків, міжнародних інвестиційних, валютно-фінансових і виробничих відносин, економічних стосунків у сфері реалізації сукупного економічного та науково-технічного потенціалу країн світу, розв'язання або пом'якшення гостроти проблем, пов'язаних, у тому числі, і з розвитком офшорного бізнесу та його деофшоризацією.

Водночас економічна дипломатія – це офіційна і водночас неофіційна діяльність глав держав, урядів, торговельних і переговорних місій, спеціальних органів з питань зовнішніх відносин, міжнародної економіки та бізнесу, торговельної політики, захисту внутрішнього ринку від кризових явищ у світовій економіці, різкого зростання імпорту, надто жорсткої іноземної конкуренції та інших несприятливих умов для розвитку національної економіки, а також захисту прав та економічних інтересів держави, вітчизняних підприємств та інших суб'єктів господарювання за кордоном. Крім того, вона пов'язана зі здійсненням торговельної, інвестиційної, валютно-фінансової політики держави й визначенням потрібних для цього форм діяльності (Вергун, 2010). У контексті функціонування сучасного міжнародного офшорного бізнесу, аналізу механізму його деофшоризації до об'єктів економічної дипломатії відносяться, перш за все, питання пов'язані з міжнародним рухом капіталу у формі прямих і портфельних інвестицій,

оподаткуванням і податкових пільг зарубіжної торговельно-інвестиційної діяльності багатонаціональних підприємств, аналізу вимог до фінансової звітності, конфіденційності, процедури реєстрації в країнах-імпортерах капіталу, в офшорних юрисдикціях. Специфічними сферами діяльності, які можуть бути віднесені до компетенції економічної дипломатії, є також міжнародна фінансова кооперація і співпраця з міжнародними організаціями відповідного спрямування. Ефективність її механізму та інструментарію значною мірою визначається зовнішніми факторами, але при цьому існує тісний взаємозв'язок і взаємодія між впливом зовнішніх чинників й умов на економічну дипломатію та зворотнім впливом останньої на систему зовнішніх факторів, насамперед, на конкурентоспроможність національних товарів і послуг, галузей та виробництв, національного бізнесу у цілому.

З позиції впливу економічної дипломатії на деофшоризацію бізнесу, на міжнародну конкурентоспроможність країни в цілому, суб'єктів її зовнішньоекономічної діяльності, можна виокремити три напрями або моделі такої дипломатії:

- мобілізаційна або пасивна, яка визначає масштаби й умови отримання зовнішніх ресурсів і виплати боргів. Цей напрям економічної дипломатії є домінуючим для багатьох країн, що розвиваються. Він відігравав вирішальну роль і для України у перші роки її незалежності, оскільки залучення зовнішніх ресурсів у форм ПІІ, різноманітних програм фінансової допомоги, запозичень і кредитів міжнародних організацій розглядалося як вагомий чинник подолання соціально-економічної кризи, прискорення ринкових трансформаційних процесів у нашій державі;

- адаптаційна модель, яка забезпечує сумісність національної, регіональних та світової економік, нормальні умови роботи для національних компаній у глобальному конкурентному середовищі. Адаптаційна дипломатія означає досягнення дипломатичними засобами, шляхом переговорів, балансу інтересів у процесі інтеграції національної економіки в систему світогосподарських відносин. Цілі моделі адаптаційної дипломатії реалізуються на чотирьох рівнях: глобальному, багатосторонньому, регіонально-інтеграційному та двосторонньому;

- активна або наступальна – забезпечує просування національних інтересів на світових ринках, реалізацію конкурентних переваг суб'єктів національного бізнесу. Ця модель економічної дипломатії притаманна переважній більшості постіндустріальних та нових індустріальних країн (країн Великої двадцятки). Її складовими виступають:

- політико-дипломатичне лобіювання і супроводження проєктів і обладок національних компаній із залученням вищих посадових осіб держави та усієї дипломатичної системи;

- укладання угод з іншими країнами про привілейоване партнерство в різноманітних формах: про єдиний економічний простір, про зону вільної торгівлі, про асоціацію, тощо;

- створення й участь країни у різноманітних інтеграційних об'єднаннях сучасного світового господарства;

- використання членства у міжнародних багатосторонніх і регіональних організаціях для розв'язання національних завдань;

- уживання заходів з обмеження негативних наслідків конкуренції на зовнішніх ринках для національної економіки, тобто посилення антиконкурентної складової економічної дипломатії.

Кожна із складових активної економічної дипломатії передбачає реалізацію конкретних ініціатив, а також чітку структурування пріоритетів, виокремлення ключових для зовнішньоекономічних зв'язків країн, об'єднань країн і регіонів.

Для нашої держави домінуючими напрямками економічної дипломатії продовжують залишатися, з огляду на різні об'єктивні та суб'єктивні причини, пасивна й адаптаційна

економічна дипломатія. Потенціал активної, наступальної і до певної міри навіть агресивної економічної дипломатії використовується далеко не в повному обсязі. Якраз активна економічна дипломатія є однією з передумов ефективного позиціонування України на міжнародних ринках, максимізації переваг і мінімізації витрат у процесі інтеграції нашої держави у глобальне конкурентне середовище. Складовою цього напрямку є конкурентна боротьба за залучення ПІІ, які приносять до країни новітнє технологічне обладнання, технології, ноу-хау. Конкуренція у цій сфері значно загострилася у світі упродовж останніх років. За рахунок активного залучення ПІІ, у тому числі і в офшорні зони і території, відбулася прискорена модернізація економік нових індустріальних країн, утворилися нові центри економічного зростання і технологічного розвитку у світовому господарстві. Кількість держав світового співтовариства, які приймають і реалізують цільові програми залучення іноземних інвестицій, поліпшення іміджу країни за кордоном, започатковують національні інвестиційні агентства й агентства розвитку, спеціальні державна посади уповноважених з роботи із зарубіжними інвесторами, активно залучають до цих процесів дипломатичні представництва, зростає. В Україні інвестиційні аспекти економічної дипломатії розвинені недостатньо, оскільки до сьогодні відсутні чітка концепція державної політики у сфері залучення ПІІ, механізми координації роботи у цьому напрямі.

Єдиної, універсальної моделі організації практичної економічної дипломатії не існує, кожна країна самостійно обирає ту чи іншу модель, враховуючи історичні традиції, рівень соціально-економічного розвитку, конкурентний потенціал, ступінь участі у міжнародних інтеграційних об'єднаннях і відповідно наявність єдиних стандартів при здійсненні бізнесових транзакцій, тип зовнішньої, у тому числі зовнішньоекономічної, політики та інші обставини.

Попри значне розмаїття механізмів, засобів та інструментів дипломатичної підтримки національного бізнесу на зовнішніх ринках, сьогодні практично усі держави використовують основні типи моделей організації практичної економічної дипломатії. Так, у США перші дипломатичні інститути створювалися безпосередньо представницькими органами влади і сьогодні згідно Закону «Про закордонну службу» Держдепартамент розподіляє низку зовнішньоекономічних повноважень з Радою національної безпеки, Конгресом, деякими галузевими міністерствами, надаючи перевагу двосторонній дипломатії, не відмовляючись при цьому і від інших її рівнів. У тісній взаємодії з профільними федеральними міністерствами та відомствами Держдепартамент здійснює практичну економічну дипломатію, переймаючись, зокрема, такими зовнішньоекономічними програмами як стимулювання експорту, сприяння розширенню приватних американських інвестицій за кордоном, економічна і технічна допомога іншим країнам, міжнародними валютно-фінансовими проблемами.

Одними із найбільших управлінь у Держдепартаменті є спеціальне управління з економічних питань та питань бізнесу, яке займається проблемами, пов'язаними з американськими капіталовкладеннями за кордоном, економічним розвитком і міжнародним фінансуванням. Воно аналізує й узагальнює інформацію, яка надходить від дипломатичних установ США, надає допомогу територіальним управлінням у межах їх економічних інтересів і компетенції. У структурі управління діють відділи ділової практики, торговельних і валютних проблем, інвестицій, експорту, міжнародних ресурсів, продовольчої політики, транспорту, зв'язку, міжнародної енергетичної політики, тощо. Відповідно до системи економічної дипломатії США, її стратегічних цілей і завдань сформовано і функціонує достатньо ефективний механізм. За своєю структурою він різнорівневий, достатньо розгалужений, містить у собі різноманітну сукупність формальних (офіційних) і неформальних відносин і зв'язків суб'єктів

зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності, починаючи від президента і закінчуючи різноманітними установами, відомствами, комітетами, комісіями, тощо.

Економічна дипломатія ЄС, будучи за своїм змістом регіональною, у той же час є багаторівневим процесом, який включає в себе односторонні заходи, двосторонні переговори та дії на регіональному рівні, спільні кроки, наприклад, у межах Великої сімки або ОЕСР, а також багатосторонні заходи у форматі СОТ, МВФ чи інших організацій (Sikka, 2019). Багаторівнева природа економічної дипломатії знаходить свій прояв кількома способами:

- країни можуть проводити індивідуальну політику на різних рівнях, наприклад, ринкової інтеграції на регіональному рівні в межах ЄС, спільну податкову політику в ОЕСР та політику, що стосується кліматичних змін, на багатосторонньому глобальному рівні в ООН;
- уряди можуть розглядати одне і теж питання на кількох рівнях одразу. Наприклад, питання інвестицій у сферу послуг може обговорювати на двосторонньому рівні, на регіональному рівні, спільно в межах ОЕСР, та на багатосторонній основі у форматі ГАТС, що входить до складу СОТ;
- на різних рівнях можуть застосовуватися дещо інтерпретовані, але одні і ті ж політичні кроки. Наприклад, багатосторонні угоди можуть містити принципи, які можна буде застосовувати на регіональному рівні.

Внутрішніми факторами розвитку ЄС як суб'єкта економічної дипломатії є сукупність інституційних, функціональних, організаційно-технічних й інших елементів, які впливають на процес ухвалення рішень в економічній, у тому числі і зовнішньоекономічній, сферах. Оскільки спільна торговельна, конкурентна, структурна політика є найрозвиненішою сферою економічної дипломатії ЄС, то їм приділяється найбільше уваги.

Основу механізму багатосторонньої економічної дипломатії ЄС становлять принципи компетенції, тобто право ухвалення рішень і переговорів. Згідно з Римською угодою ЄС має виняткове право розробляти і проводити спільну торговельну, і, насамперед, митну політику, оскільки митний союз передбачає запровадження спільних митних ставок по відношенню до третіх країн, до того ж угода стосується антидемпінгових заходів і функціонування дочірніх підприємств. Проте торговельна політика значно розширила арсенал своїх засобів і сферу діяльності із часу підписання угоди. При розгляді кожного нового питання стосовно торгівлі чи інвестування виникає дискусія з приводу того, до чийої компетенції воно належить: ЄС, урядів країн чи, як інколи буває, змішаної. Наприклад, торгівля послугами частково належить до компетенції економічної дипломатії ЄС, якщо послуга надається отримувачу за межами країни, частково до компетенції національної економічної дипломатії, якщо послуга надається у країні походження. Згідно з новими діючими правилами СОТ, усе, що стосується конкуренції, перебуває в компетенції ЄС або змішаній компетенції, але розв'язання проблем, що стосуються інвестиційної діяльності, є прерогативою національних органів та їх дипломатичних інститутів.

Як бачимо, економічна дипломатія Євросоюзу, попри загальні принципи і правила, що їх дотримуються усі країни-члени, містить свої характерні особливості і специфічні риси та має щонайменше два рівні компетенцій, зокрема, власне Євросоюзу як самостійного, цілісного суб'єкта міжнародного бізнесу та окремих країн-учасниць інтеграційного об'єднання.

Основними інструментами дипломатичної підтримки і захисту інтересів національного бізнесу на зовнішніх ринках виступають: збір, систематизація, аналіз, узагальнення економічної, бізнесової інформації у країні перебування, моніторинг проблем і шляхів їх вирішення, що виникають у вітчизняних бізнесменів у їх діяльності

за кордоном, у тому числі і тих, що стосуються бізнес - офшорингу, а також лобіювання питань експансії вітчизняних компаній за кордоном (Hendrikse and Fernandez, 2019).

Проте, серед усього розмаїття інструментів дипломатичної підтримки національного бізнесу на зовнішніх ринках найважливішими були і залишаються переговори, як дво - так і багатосторонні, за результатами яких готуються відповідні робочі документи (договори, угоди, заяви, меморандуми і т.п.). Завдяки дипломатичним переговорам їх учасники, які мають різні позиції щодо конкретних бізнесових проблем і ситуацій, мають можливість знаходити порозуміння, консенсус, компроміс щодо шляхів, методів і способів їх вирішення.

Вимоги до учасників переговорів визначаються сферою і проблематикою (енергетична сфера, торговельні, інвестиційна проблеми, науково-технічне, військово-технічне співробітництво і т.п.), відповідно до якої вибудовується і логіка їх проведення, система аргументації у відстоюванні власних позицій та інтересів, від яких значною мірою залежить результат.

Для України повномасштабні торговельні, виробничі, інвестиційні та фінансові відносини з іншими державами, активне співробітництво з міжнародними організаціями є важливим фактором внутрішнього соціально-економічного розвитку, зменшення масштабів виведення національного капіталу в офшорні юрисдикції, обсягів нелегального, тіньового бізнесу та прискорення процесу деофшоризації бізнесових об'єктів.

Основними організаційними структурами, що здійснюють дипломатичне забезпечення інтересів українського бізнесу на зовнішніх ринках, представляють економічні інтереси України, згідно Закону «Про дипломатичну службу», є дипломатичні представництва (посольства, консульства), та економічні відділи, які діють і їхньому складі. Структура самого дипломатичного представництва, його кількісний склад, напрями та форми діяльності визначаються рівнем політичних, торговельно-економічних і військово-технічних відносин України з приймаючою країною, зовнішньополітичними пріоритетами нашої держави, інтенсивністю дво- та багатостороннього діалогу, взаємною домовленістю на паритетних засадах з керівництвом зовнішньополітичного відомства приймаючої країни (Закон України Про дипломатичну службу, 2001).

Функціями дипломатичних інститутів, їх економічних відділів є: представлення та захист у приймаючій державі інтересів України у галузі зовнішньоекономічної діяльності, сприяння розвитку торговельно-економічних зв'язків України, залученню іноземних інвестицій у пріоритетні сфери економіки й виконанню міжнародних договорів, укладених з приймаючою державою, інформування МЗС, інших міністерства та відомств, органів виконавчої влади України про цінову, податкову, тарифну політику, яку проводить приймаюча держава стосовно товарів, що експортуються з України, а також підготовка висновків щодо доцільності імпорту товарів та послуг з приймаючої держави. Відповідно до покладених завдань вони аналізують загальний стан економіки, тенденції розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, технічний рівень виробництва й рівень якості продукції провідних галузей приймаючої держави, кон'юнктуру ринку товарів і послуг, обсяги і структуру інвестицій, узагальнюють і прогнозують тенденції і зміни у податковій, митній і ціновій політиці країни перебування, у тому числі і стосовно офшорного бізнесу.

Висновки. Економічна глобалізація та її неоднозначні, суперечливі наслідки, інформаційно – технологічна революція значною мірою нівелюють транскордонні бар'єри на шляху руху капіталу, формують для компаній нові можливості офшоризації бізнесових об'єктів, створюють їм додаткові конкурентні переваги. Проте, глобалізація водночас породжує достатньо гострі конфлікти державних і корпоративних інтересів, що

у свою чергу, посилює процеси трансформації існуючих та формування нових національних і наднаціональних регуляторних інституцій, головними завданнями яких є вироблення дієвих, ефективних механізмів та інструментарію контролю за міжнародним рухом капіталу, інтенсифікація зусиль по деофшоризації міжнародного бізнесу, з метою подолання викликів і загроз національній безпеці у податковій, валютно – фінансовій, інвестиційній та інших сферах підприємницької діяльності.

Деофшоризація є логічно – суперечливим продовженням офшоризації, вона не заперечує ведення бізнесу в інших країнах, реєстрацію і діяльність компаній за кордоном. Мова йде про пошук розумного, раціонального компромісу між легальним, прозорим міжнародним рухом капіталу і регулюванням цього руху, про контроль за тіншовими, нелегальними офшорними транзакціями з боку як національних так і наднаціональних інститутів, досягнення балансу між лібералізацією національних ринків капіталу та економічними ефектами і системними глобальними фінансовими, інвестиційними та іншими ризиками. Одним із таких національних інститутів є економічна дипломатія, яка стає дієвим, ефективним засобом реалізації комплексу завдань по деофшоризації міжнародного бізнесу, забезпеченню його прозорості та легітимності. Роль, місце, значення економічної дипломатії в інституційній системі деофшоризації міжнародної бізнесової діяльності, її ефективність визначається рівнем соціально – економічного розвитку країни, її геополітичними, економічними позиціями, зовнішньоекономічними пріоритетами та стратегічними перспективами. Підвищення ефективності економічної дипломатії України, її механізмів та інструментарію у процесі деофшоризації національного бізнесу та лобюванні інтересів вітчизняних компаній на зовнішніх ринках передбачає творчо – критичне використання досвіду функціонування економічної дипломатії, її форм і методів країн з розвиненою ринковою економікою, перш за все ЄС, розробку «дорожньої карти» деофшоризації та активне міжнародне співробітництво у цій сфері.

Бібліографічний список

- Быткин, С.В. и Литвин, В.М., 2015. *Конкурентная разведка во внешнеэкономической деятельности: инженерно-экономические методы*. Харьков: Фактор, с.28-29.
- Вергун, В.А., 2010. *Економічна дипломатія*. Київ: Київський університет.
- Закон України Про дипломатичну службу, 2001. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2728-14#Text>> [Дата звернення 5 червня 2022].
- Фліссак, К.А., 2016. *Економічна дипломатія у системі забезпечення національних інтересів України*. Тернопіль: Новий Колір, с.572-573.
- Шаров, О.М., 2019. *Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи*. Київ: НІСД.
- Cobham, A. and Janský, P., 2017. Measuring Misalignment: The Location of US Multinationals' Economic Activity versus the Location of their Profits. *Development Policy Review*, 37(1), pp.91-110. DOI: <https://doi.org/10.1111/dpr.12315>
- De Nederlandsche Bank, 2018. Special financial institutions have limited impact on Dutch economy. *DNBulletin*, [online] 25 October. Available at: <<https://www.dnb.nl/en/news/news-and-archive/DNBulletin2018/dnb379675.jsp>> [Accessed 5 June 2022].
- Hendrikse, R. and Fernandez, R., 2019. Offshore Finance. How Capital Rules the World. In: The Transnational Institute. *State of Power 2019: Finance*. [online] Available at: <<https://longreads.tni.org/stateofpower/offshore-finance>> [Accessed 5 June 2022].

- Mahring, M., Wiener, M. and Remus, U., 2018. Getting the control across: Control transmission in information systems offshoring projects. *Information System Journal*, 28(4), pp. 708–728. DOI: <https://doi.org/10.1111/isj.12155>
- Sikka, P., 2019. *The Role of Offshore Financial Centers in Globalization*. [online] Available at: <<https://www.taxjustice.net/cms/upload/pdf/WP03-02.pdf>> [Accessed 15 July 2021].
- Vrh, N., 2018. What drives the differences in domestic value added in exports between old and new E.U. member states? *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 31, pp.645-663. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2018.1438910>
- Zakrzewski, A. at al., 2020. Global Wealth 2020: The Future of Wealth Management - A CEO Agenda 20th ed. *Boston Consulting Group*, [online] 18 June. Available at: <<https://www.bcg.com/publications/2020/global-wealth-future-of-wealth-management-ceo-agenda>> [Accessed 5 June 2022].

References

- Economic Activity versus the Location of their Profits. Bytkyn, S.V. and Lytvyn, V.M., 2015. *Konkurentnaia razvedka vo vneshne-ekonomycheskoi deiatelnosti: inzhenerno-ekonomycheskiye metody* [Competitive intelligence in foreign economic activity: engineering and economic methods]. Kharkov: Faktor, pp.28-29. [in Russian].
- Cobham, A. and Janský, P., 2017. Measuring Misalignment: The Location of US Multinationals' *Development Policy Review*, 37(1), pp.91-110. DOI: <https://doi.org/10.1111/dpr.12315>
- De Nederlandsche Bank, 2018. Special financial institutions have limited impact on Dutch economy. *DNBulletin*, [online] 25 October. Available at: <<https://www.dnb.nl/en/news/news-and-archive/DNBulletin2018/dnb379675.jsp>> [Accessed 5 June 2022].
- Flissak, K.A., 2016. *Ekonomichna dyplomatiia u systemi zabezpechennia natsionalnykh interesiv Ukrainy* [Economic diplomacy in the system of ensuring national interests of Ukraine]. Ternopil: Novyi Kolir, pp.572-573. [in Ukrainian].
- Hendrikse, R. and Fernandez, R., 2019. Offshore Finance. How Capital Rules the World. In: The Transnational Institute. *State of Power 2019: Finance*. [online] Available at: <<https://longreads.tni.org/stateofpower/offshore-finance>> [Accessed 5 June 2022].
- Mahring, M., Wiener, M. and Remus, U., 2018. Getting the control across: Control transmission in information systems offshoring projects. *Information System Journal*, 28(4), pp. 708–728. DOI: <https://doi.org/10.1111/isj.12155>
- Sharov, O.M., 2019. *Ekonomichna dyplomatiia: osnovy, problemy ta perspektyvy* [Economic diplomacy: basics, problems, and prospects]. Kyiv: NISD. [in Ukrainian].
- Sikka, P., 2019. *The Role of Offshore Financial Centers in Globalization*. [online] Available at: <<https://www.taxjustice.net/cms/upload/pdf/WP03-02.pdf>> [Accessed 15 July 2021].
- Verhun, V.A., 2010. *Ekonomichna dyplomatiia* [Economic Diplomacy]. Kyiv: Kyivskiy universytet. [in Ukrainian].
- Vrh, N., 2018. What drives the differences in domestic value added in exports between old and new E.U. member states? *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 31, pp.645-663. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2018.1438910>
- Zakon Ukrainy Pro dyplomatychnu sluzhbu [Law of Ukraine On Diplomatic Service], 2001. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2728-14#Text>> [Accessed 5 June 2022]. [in Ukrainian].
- Zakrzewski, A. at al., 2020. Global Wealth 2020: The Future of Wealth Management - A CEO Agenda. 20th ed. *Boston Consulting Group*, [online] 18 June. Available at:

<<https://www.bcg.com/publications/2020/global-wealth-future-of-wealth-management-ceo-agenda>> [Accessed 5 June 2022].

Стаття надійшла до редакції 17.02.2022

V. Verhun,

O. Pryiatelchuk

ECONOMIC DIPLOMACY IN THE INSTITUTIONAL SYSTEM OF DE-OFFSHORIZATION OF INTERNATIONAL BUSINESS ACTIVITIES

The article is devoted to the study of economic diplomacy as one of the institutions of the national level, which actively interacts with similar institutions of other countries of the world community, performs, among other things, a few functions to de-offshore international business activities, ensures and lobbies the interests of domestic companies and firms in the global competitive space, creates a positive image of the state. It is noted that the contradictory influence of globalization processes and their consequences on the international business system, the growth of the level of turbulence, uncertainty and riskiness of the external business environment, the institutionalization of the international economy, the intensification of competition on the world and regional markets, which are accompanied by the growth of the scale of offshore business and the diversification of its mechanisms functioning, objectively determine the strengthening of the role of diplomatic institutions in protecting the interests of national companies, realizing national interests, ensuring transparency and openness of international capital movement in the form of direct and portfolio investments, coordinating efforts to de-offshore international business activities. Attention is focused on the fact that despite regional features and national differences in the theory and practice of diplomatic activity, three directions or models of economic diplomacy have been formed, which are actively used in the processes of de-offshoring of international business, each of which has its own mechanisms and tools. It was emphasized that for Ukraine, with a sufficiently high degree of business offshoring, a purposeful, coordinated policy on the de-offshoring of business activity, the creation of a favorable investment, tax, currency, and financial environment, balanced and consistent diplomatic support for domestic business is necessary.

Keywords: *economic diplomacy, business-offshoring, institutional architecture, de-offshoring, models of economic diplomacy, diplomatic missions, de-offshoring mechanism.*